

Dipsizgöl nivasyon sirki *Dipsizgöl nivasyon cirque*

Hüseyin TUROĞLU, turogluh@istanbul.edu.tr
Hakan YİĞİTBAŞIOĞLU, yigitbasioglu@gmail.com
Ahmet Evren ERGİNAL, aerginal@gmail.com
Hülya CANER, hcaner@istanbul.edu.tr

Özet

Dipsizgöl; resmi izin ile 06 Kasım 2019 günü, bir heyet eşliğinde, define arama amaçlı olarak önce suyunun boşaltılması ve sonrasında tabanının 3m kadar kazılmasıyla yazılı ve görsel medya araçlarında Türkiye gündemine geldi. Doğal bir gölün, define bulma amaçlı olarak tahrip edilerek kaybedilmesi kamuoyunda da geniş ilgi ve tepki gördü. Bu durum; dikkat ve ilginin Dipsizgöl'ün kökeni ve önemine odaklanılmasına neden oldu. Dipsizgöl'ün kökeni ve önemi hakkında yapılan yanlış ve dikkatsiz açıklamalar, tam bir bilgi kirliliğinin yaşanmasına neden oldu. Bu sunum; Dipsizgöl'ün kökeni ve önemi hakkında yapılan jeomorfolojik araştırmalara ait ilk bulguların paylaşılmasını kapsamaktadır.

Arazi çalışmasında Dipsizgöl çanağının boyutları, konum ölçümleri, çevre yamaç eğimleri, zemin özelliklerine ait anakaya, regolit örtü ve kazılıp yamaçtan aşağıya rastgele dökülen göltabanı sedimentlerinin incelemeleri ve örnek alımları yapılmıştır. Alınan örnekler, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Merkez Laboratuvarı'nda (ÇOBİLTUM) XRD ile analizi, İstanbul Üniversitesi'nde de polen ve spor kontrolü yapılmıştır.

Dipsizgöl; periglasiyal koşulların kontrolünde regolit örtü üzerinde gelişen nivasyon sirk gölüdür. Geçmişe ait coğrafi ortam koşullarının verilerini saklıyor olması onu bilimsel anlamda önemli kılıyordu. Yapılan kazı ve tahribat nedeni ile bu özelliğini kaybetmiştir.

Kazı sonrasında kurtarılan göl tabanı çökellerine yapılan XRD analiz sonuçlarına göre; bol miktarda (toplam %69.7) sodyumlu feldspat, kuvars ve yüksek miktardaki illit varlığı kurak koşulların göstergesi, magnezyumlu mikanın bolluğu zayıf, kurak pedojenik süreçlerin bir göstergesi olarak yorumlanabilir. Polen analizinde çok sayıda spor tespit edilmiş olması örnek alınan alanın sulak bir alan olduğuna işaret etmektedir. Ayrıca Chenopodiaceae poleninın çıkmış olması bize kuraklığı işaret etmektedir.

Henüz tarihlendirme yapılmamıştır. Ayrıca analizleri yapılan örnekler, kazı sonrasında kurtarılmış göl tabanı çökellerine aittir. Laboratuvar analiz çalışmaları proksi verileri perspektifinde devam etmektedir. Yukarıda özetlenen bulgu ve değerlendirmeler, bu çalışmanın ilk çıktılarına aittir. Devam etmekte olan araştırmaların sonuçları; daha güvenilir ve detaylı yeni veriler ve onlara ait değerlendirmeler için imkân verecektir.

Anahtar Kelimeler: Dipsizgöl, Nivasyon sirki, Periglasiyal, Jeomorfoloji.